

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.08.1977, sp. zn. 3 Tz 17/77, ECLI:CZ:NS:1977:3.TZ.17.1977.1

Číslo: 61/1978

Právní věta: Je porušením důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., řídí-li motorové vozidlo osoba, která nemá řidičské oprávnění a pro nedostatek zkušeností jede nepřiměřenou rychlostí a nereaguje včas snížením rychlosti na povahu vozovky a vzniklou situaci (prudká nepřehledná zatáčka, přebíhání dětí přes vozovku).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.08.1977

Spisová značka: 3 Tz 17/77

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Doprava, Ublížení na zdraví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 224 odst. 2
§ 245

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 61/1978 sb. rozh.

Je porušením důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., řídí-li motorové vozidlo osoba, která nemá řidičské oprávnění a pro nedostatek zkušeností jede nepřiměřenou rychlostí a nereaguje včas snížením rychlosti na povahu vozovky a vzniklou situaci (prudká nepřehledná zatáčka, přebíhání dětí přes vozovku).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 16. 8. 1977 sp. zn. [3 Tz 17/77](#).)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR v neprospěch obviněného J. S. Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Plzni ze dne 12. 1. 1977 sp. zn. 5 To 350/76 a výrok o trestu v rozsudku okresního soudu v Sokolově ze dne 8. 10. 1976 sp. zn. 4 T 338/72 a okresnímu soudu v Sokolově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Sokolově ze dne 8. 10. 1976 sp. zn. 4 T 338/72 byl obviněný J. S. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. z toho důvodu, že dne

28. 7. 1972 v osadě Údolí, okres Sokolov, řídil bez řidičského oprávnění osobní auto zn. Moskvíč 407 SPZ KV 25-93 a následkem nezkušenosti a protože nepřizpůsobil rychlost jízdy daným podmínkám, narazil do nezletilého P. S., nar. 13. 2. 1969, způsobil mu zranění, které má za následek ochromení končetin. Za to byl obviněný podle § 224 odst. 2 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody na jeden rok, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu dvou roků.

Proti tomuto rozsudku podal odvolání obviněný do výroku o vině. Rozhodl o něm krajský soud v Plzni jako soud odvolací usnesením ze dne 12. 1. 1977 sp. zn. 5 To 350/76 tak, že napadený rozsudek podle § 257 písm. b) tr. ř. zrušil a při změně právní kvalifikace skutku obviněného zastavil trestní stíhání obviněného pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. podle § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., čl. IV. rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 23. 2. 1973.

Krajský soud odůvodnil své rozhodnutí v podstatě tím, že okresní soud správně a úplně zjistil skutečný stav věci, pokud dospěl k závěru, že příčinou dopravní nehody byla okolnost, že obviněný nepřizpůsobil rychlost jízdy vozidla daným podmínkám a nárazem do nezletilého P. S. mu způsobil těžkou újmu na zdraví s trvalými následky. Vytkl však, že okresní soud nehodnotil všechny okolnosti případu, zejména zjištěnou skutečnost, že osoby odpovědné za dozor nad nezletilým neučinily opatření k tomu, aby nezletilý nemohl náhle vyběhnout do vozovky, a to v místě, které je velmi nepřehledné. Z toho krajský soud dovodil, že v posuzované věci okolnosti případu nezvyšují pro svou závažnost stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost ve smyslu ustanovení § 88 tr. zák., a proto skutek obviněného vykazuje zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., nikoli též podle § 224 odst. 2 tr. zák.

Proti tomuto usnesení krajského soudu v Plzni podal generální prokurátor ČSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného. Namítá v ní, že krajský soud sice správně vycházel ze zjištění okresního soudu, ale dospěl k nesprávnému právnímu závěru. Krajský soud klade důraz na skutečnost, že odpovědné osoby zanedbaly dozor nad nezletilým, který se před nehodou zdržoval sice na oploceném dvoře, který však nebyl zajištěn uzavřením vrátek a nezletilý proto mohl kdykoliv vyběhnout na vozovku. Pominul však hodnotit skutečnost, že obviněný řídil osobní auto, aniž by k tomu měl řidičské oprávnění, potřebné znalosti a zkušenosti. V důsledku nesprávné techniky jízdy neodvrátil hrozící nebezpečí po zjištění, že vozovku přebíhají děti. Pokračoval v jízdě nezmenšenou rychlostí, i když ke snížení rychlosti byl vyzván spolujezdcem, projížděje navíc velmi nepřehledným místem. Při nehodě byla poškozenému způsobena těžká újma na zdraví, která zanechá trvalé následky. Z toho stížnost dovozuje, že jednání obviněného podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost tou měrou, že je splněna i materiální podmínka uvedená v ustanovení § 88 tr. zák. a jednání obviněného mělo být právně posouzeno podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. Krajský soud měl proto odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako neodůvodněné zamítnout.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Skutková zjištění ve vztahu k výroku o vině mají oporu ve výsledcích provedeného dokazování. Obviněný doznal, že kritického dne řídil osobní auto zn. Moskvíč 407 z opravny vozidel v Lokti nad Ohří, okres Sokolov, směrem na Horní Slavkov, za účelem vyzkoušení vozidla po provedené opravě. Společně s obviněným jel majitel vozidla K. G. V osadě Údolí obviněný v prostoru autobusové zastávky vozidlo otočil a jel zpět do opravny. Při projíždění jedné ze zatáček v uvedené osadě spatřil na vzdálenost asi 25 m, že vozovku přebíhá chlapec ve stáří asi devět roků. V té době pokračoval v jízdě rychlostí asi 50 km/hod., když však přijel do bezprostřední blízkosti domku, umístěného po pravé straně vozovky, vyběhl na vozovku chlapec ve stáří asi tři roků, kterého srazil levým předním blatníkem. Po střetu vozidla s chlapcem, vozidlo zastavil asi ve vzdálenosti dvanácti metrů. Svědek

K. G. potvrdil, že při zpáteční cestě v okamžiku, kdy projížděli jednu z pravotočivým zatáček v osadě Údolí, viděl na vzdálenost asi dvacetipěti metrů chlapce, který zprava přebíhal vozovku. Obviněný pokračoval v jízdě nezmenšenou rychlostí, i když obviněného upozornil, že vozovku přebíhají další děti. V okamžiku, kdy přijeli do těsné blízkosti domku, vyběhnul na vozovku malý chlapec, který byl vozidlem sražen na vozovku. Teprve po nehodě se svědek dozvěděl, že obviněný nemá řidičské oprávnění. Svědek V. s. uvedl, že kritického dne se šel podívat před domek, zda nejde již jeho matka z nákupu. Neměl dostatečný výhled, proto přeběhl na druhou stranu vozovky. V okamžiku, kdy byl již na druhé straně uslyšel za zády ránu, ohlédl se a uviděl, že jeho bratr Petr leží na vozovce a červené auto jelo směrem k Lokti, ale zastavilo. R. S. uvedla, že kritického dne na dvoře domku byly děti, a to nezletilý P. S., dvě děvčata a větší kluk. Z dvorku odešla do obchodu, předtím však ještě uzavřela dveře domku, ale neuzamkla. Závora na těchto dveřích je umístěna nízko, takže i nezletilý si mohl otevřít. Svědkyně M. G., která byla požádána, aby kritického dne hlídala nezletilého, uvedla, že nezletilý byl na dvorku domku, zatímco ona v domku koupala své dítě. Neví, jak k nehodě došlo.

Z protokolu o nehodě v silničním provozu vyplývá, že k nehodě došlo na silnici ve směru z osady Údolí na Loket nad Ohří v prudké pravotočivé nepřehledné zatáčce. Přehledu na vozovce brání rodinné domky po pravé straně vozovky. Hustota silničního provozu v době nehody byla silná. Na vozovce byly po nehodě zjištěny stopy, a to před domem, ze kterého vyběhl nezletilý, krevní kaluž ve vzdálenosti 5,3 m od oplocení domku a ve vzdálenosti 12,50 m od této stopy stálo vozidlo Moskvič 407.

Z posudku znalce z oboru silniční dopravy V. V. vyplývá, že k nehodě došlo v důsledku nepředvídatosti obviněného, který rychlost vozidla nezmírnil, přestože přebíhání dětí přes vozovku mělo vést obviněného ke snížení rychlosti, která by následek, tj. střet s poškozeným, zcela odvrátil, popřípadě následky zranění zmírnil.

Ve věci bylo vyžádáno více lékařských zpráv o rozsahu způsobeného zranění poškozenému a z konečné zprávy KÚNZ fakultní nemocnice v Plzni ze dne 21. 3. 1975 vyplývá, že poškozený při středu s vozidlem utrpěl újmu na zdraví, která zanechá trvalé následky v podobě lehkého ochromení pravostranných končetin, zvýšenou pohotovost k epileptickým záchvatům a pravděpodobné snížení rozumových schopností.

Z uvedeného lze dovodit správnost postupu okresního soudu v tom, že posoudil skutek obviněného v souladu se žalobním návrhem jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., když ze zjištění, že obviněný není držitelem řidičského oprávnění, nemá dostatek zkušeností v řízení motorových vozidel, které řídil nepřiměřenou rychlostí, dovodil naplnění zákonných znaků, že obviněný těžkou újmu na zdraví způsobil proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona. Závěr krajského soudu, že jednání obviněného podstatně nezvyšovalo stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 88 tr. zák.) tou měrou, aby mohli být právně posuzováno též podle § 224 odst. 2 tr. zák., je nesprávný.

V souvislosti s vysloveným právním názorem krajského soudu je třeba uvést toto:

Účastníkem silničního provozu podle § 1 odst. 1 vyhlášky č. 80/1966 Sb. ve znění vyhlášky č. 42/1972 Sb., o pravidlech silničního provozu, je každý, kdo se jakýmkoliv způsobem na tomto provozu podílí. Řidič motorového vozidla je povinen nejen dodržovat stanovená pravidla, ale zachovat i takovou míru potřebné opatrnosti, aby nijak neohrožoval bezpečnost silničního provozu. Řidičem se podle § 2 odst. 1 citované vyhlášky rozumí osoba, která řídí motorové nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj. Z toho vyplývá, že řidičem je i osoba, která řídí motorové vozidlo, aniž má řidičské oprávnění. Při řízení motorového vozidla se stává účastníkem silničního provozu a musí dodržovat ustanovení pravidel silničního provozu. Obviněný stanovená pravidla silničního provozu porušil již tím, že motorové vozidlo řídil, aniž by k tomuto řízení byl způsobilý. Způsobilost k řízení motorového vozidla spočívá v

tom, že osoba, která motorové vozidlo řídí, je tělesně a duševně schopná, je obeznámená v potřebném rozsahu s ovládáním vozidla a s předpisy o silničním provozu. Porušení této povinnosti obviněným, který řídil vozidlo nepřiměřenou rychlostí, nesprávně reagoval na přebíhající děti na vozovce, podstatně zvyšovalo možnost způsobení smrti nebo újmy na zdraví lidí. Ze skutkového zjištění okresního soudu vpředu podrobně rozvedeného vyplývá, že obviněný, aniž by byl způsobilý k řízení motorového vozidla, je řídil nepřiměřenou rychlostí a v důsledku toho způsobil nezletilému P. S. těžkou újmu na zdraví s trvalými následky. Z tohoto hlediska i s přihlédnutím k nedostatku vytýkanému krajským soudem, že odpovědné osoby zanedbaly náležitý dohled, jednání obviněného podstatně zvyšovalo stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v takové míře, že jeho jednání vykazuje zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. Z posudku znalce z oboru silniční dopravy vyplývá, že přizpůsobením rychlosti v dané situaci mohl obviněný nehodě zabránit. Okolnost, že odpovědné osoby do určité míry zanedbaly náležitý dozor nad nezletilým, nejsou tak významné, aby stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost podstatně snižovaly. Nezletilý poškozený P. S. se narodil 13. 2. 1969, v době nehody řadil se proto mezi ty osoby, které pro svůj věk mohou ohrozit bezpečnost nebo plynulost silničního provozu, popřípadě bezpečnost vlastní, smí se proto účastnit silničního provozu jen tehdy, je-li o takové osoby vhodně postaráno, aby k ohrožení nedošlo. Tyto osoby proto podléhají dohledu, kterým však není možno rozumět takový dohled povinných osob, který by byl za normálních okolností vykonáván stále nepřetržitě a bezprostředně. Při úvaze o tom, zda osoby dohledem povinné zanedbaly náležitý dohled, je nutno vycházet z konkrétních podmínek. Z výpovědi svědkyně R. S. vyplývá, že nezletilý se kritického dne zdržoval na oploceném dvorku v přítomnosti starších dětí. Svědkyně před odchodem do domku uzavřela vrátka oplocení, opomněla je však uzamknout. Nejde proto o tak závažné porušení náležitého dohledu nad nezletilým, jak to krajský soud zdůrazňuje. Rovněž poškozený z důvodů vpředu podrobně rozvedených nevytvořil obviněnému vběhnutím do vozovky neočekávanou překážku, neboť obviněný za předpokladu, že by volil správnou rychlost vozidla, měl dostatek času střetu poškozeného s vozidlem zabránit.